

HÄSTSKOR, SIRAPSFAT OCH SULLÄDER.

(En liten humorell)

Nu för tiden måste man finna sig i det nya även om det ibland kan vara lite svårt. Även med det som upplevs som opersonligt och främmande måste man vänja sig. Gör man inte det så blir man betraktad som lite si så där!

Jag tänker i första hand på nutidens stora affärer och fina gallerior.

Nu har de blivit så stora att man behöver ha karta och kompass för att inte komma bort. Har man sen bara

ett passande plastkort i fickan så behöver man inte betala heller.

Tänk så små trevliga stunder vi hade förr i tiden innan man traskade iväg till den lilla intima handelsboden! Då satt man i lugn och ro vid köksbordet och räknade tvåöringar och femöringar för att se om de skulle räcka till en påse havregryn eller lite kornmjöl till en nävgröt!

Varför tog dom ifrån oss nöjet med kopparslantarna?

Det fanns faktiskt ingen plats på jorden så trevlig att komma in till som till byhandlaren. Det luktade nästan alltid så gott där inne och man kunde få veta lite mer än allt.

Trevligast var det om man kom dit samtidigt med Oskar på Höjden och lärarinnan i byn. Dom gångerna hände alltid något lite extra, för dom två hade aldrig nått så långt i inbördes beundran som ens till ett passionsfritt förhållande.

Jag minns en gång på 1920-talet då jag och ett par andra bybor stod och väntade på vår tur framför disken. Oskar och lärarinnan stod före mig och Oskar tog ett steg närmare henne och släppte en välljudande rökare som inte hade något gemensamt med parfym. Lärarinnan tog ett steg åt höger

med fingrarna hopklämda kring nästippen och blängde på honom. Oskar följde efter och släppte rökare nummer två. Det blev lite panik i ledet för nästa steg var hörnet mot väggen. Oskar följde efter och klämde fram rökare nummer tre och sa högt och tydligt:

- Är det så att du skäms för dina fjärtar så får du väl som vanligt skylla på mej!

Vanligtvis var det andra och godare dofter som dominerade den lilla handelsboden, men en liten hämnd är också en hämnd!

Det var ont om fri golvyta för kunderna framför disken då golvet alltid också skulle ha plats för en tunna sill, en tunna såpa och en tunna sirap med tappkran och en liten låda för droppet från kranen.

Väggytan mellan tunnorna och ytterdörren var inte heller fri. Där var en stor sida sulläder upprest mot väggen året runt och bredvid sullädet ett ställ med hästskor. Det var en påle från en trädstam upprest mot väggen

där några hästskor i varierade storlekar hängde på kvistnabbarna.

På andra sidan dörren med hästklockan som aviserade kundernas in- och utgång stod en kortare disk i vinkel med en skiva över passagen mellan de båda diskarna. Det var också denna korta bit av disken som bestämde golvutrymmet där kunderna fick trängas.

Väggen bakom denna del av handelsboden var kvinnornas speciella tittsida, för på hyllorna här låg några tygbuntar av intresse. På en krok i en av hyllorna hängde också alnstickan. Tygerna mättes fortfarande i alnmått och inte med metermått.

På den kanske tre meter långa disken låg en tjock glasskiva och i utrymmet under glaset fanns alla sybehör. Det var nål och tråd och band och knappar, hyskor och hakar i långa rader. Allt som gårdfarihandlarna saknade i sina väskor.

Så såg det ut i nästan varje byhandel på 1920-talet. Den tiden fick en byhandlare vara både uppfinningsrik och väl försedd med mångahanda ting för att så småningom börja sätta skylten "DIVERSEHANDEL" över sin affär.

Det var trångt om utrymmet och mycket hängde i krokar i taket som tex. lyktor och fotogenlampor och husgeråd och annat som lämpligt kunde hänga där.

Det är nästan svårt förstå så här nittio år senare att det knappast fanns något som var paketerat i förväg. Allt var i lösvikt och skulle vägas med lösa krönta vikter på en balansvåg på

disken. Undantag var sockertopparna på tre och fem kilo. Dom hade skyddspapper och snören och kunde bäras hängande i handen.

Som en liten kuriositet i sammanhanget måste jag få nämna att det var till julen 1927 de första vindruvorna kom till vår byhandel. De hade transporterats den långa vägen väl inpackade i korksmulor i laggade träkaggar torrt och stötfritt. De smakade också som druvor ska smaka utan bismak av besprutningsmedel.

Eldprovet för en bodknodd var att lära sig att i smyg hålla ena tummen i rätt vinkel på vågen så det gick nio hekto på ett kilo. Den knodd som inte lärt sig att väga in sin egen lön blev aldrig en riktigt framgångsrik handelsman.

På 1920-talet var halva min hemby utan elektriskt ljus men rik på barn. Den nattliga aktiviteten var stor under fotogenlampans tid med tidiga kvällar och långa nätter. Detta bevisades inte minst av att det i en del familjer fanns mellan sex och upp till tolv barn.

Det fanns således bara en handelsbod i byn och ingen konkurrens om de tom-

ma magarna. Men byhandlaren hade också ett annat monopol. Han var nämligen en fullfjädrad klippare. Han var världsmästare i hela byn när det gällde att förvandla ett pojkhuvud så det liknade en förrymd Sin-Sing fånge. (Ett beryktat dödsfängelse i Amerika.)

Jag, som hade självstripigt hår, skulle "snålklippas" utan mittbena liksom de flesta andra barn i byn inför varje examensdag i juni månad. Byhandlaren var nämligen ägare till den första riktiga hårklippningsmaskinen i byn, den första jag någonsin sett och behandlats med.

Framför disken placerades jag gränslös över en stol med ett förkläde knutet runt halsen och avhyvlingen kunde börja. Hårtussarna yrde helt skräckslagna in mellan tunnorna och fastnade i det som sölats ner på golvet mellan dem.

Förvandlade till oigenkännlighet kunde vi sen betittas och betygsättas när examensdagen kom.

O, vilken underbar tid, som dessvärre aldrig mer kommer tillbaka!